

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

8. ulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 360 Lel.

Fél évre 180 Lel.

Negyed évre 90 Lel.

Havonta 30 Lel.

Hirdetések díjszabás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Tisztviselőlakások.

A lakásnyomor enyhítésére megtörtént Aradon az első komoly lépés. A város tulajdonát képezett zsigmondháza, valamint a kisajátított buzsáki területek egy részére Arad város is bejelentette igényét. A város vezetőségének az a terve, hogy ezen a területen köztisztviselők, hadirokkantok és munkások olcsó telkeket kapjanak lakóházak építésére.

A nyomasztó lakáshiányon, amely az időszerűtől különben nemcsak aradi, hanem európai probléma, végre elhatározó formában segíteni kell. Bizonyos rövidlátással azt hiszik sokan, hogy a lakáskérdés megoldására elegendő az, hogy a lakbéréket még mindig lekötve tartják és a háziingatlanokat évek hosszú sora óta improduktív tőkévé devalválták. Ennek a politikának volt következménye részben az, hogy amióta a háztulajdonos háza felett szabadon nem rendelkezik, azóta építkezések nem történtek. Sőt Bucurestiben egészen sajátos tapasztalatokat tettek a hatóságok. A háboru befejezése óta Bucurestiben sok száz bérház épült fel és ezek

a házak üresen állanak. Az újonnan épült házakban ugyanis a lakbéréket kivették a lakbértörvény rendelkezése alól és azok a háztulajdonos és a lakók között szabad egyezkedés tárgyát képezik.

Természetes, hogy az ilyen új házak lakásainak bére a mai viszonyokhoz van szabva, ami arányokban jelentősen felelte áll a régi és megkötött házbéreknek. Amíg azonban valaki a régi, úgy szólván a békeárón kaphat lakást, addig senki sem fog a mai viszonyokhoz mért házbért fizetni. Az újonnan épült bucurestii bérházak tulajdonosai most kétségbeesve ostromolják a kormányt, hogy oldja fel a régi házakat is a lakberek lekötése alól, hogy az így megindult szabadversenyben végre ők is lakókhoz jussanak. Bizonyítéka ez a körülmény annak, hogy még a bérházak építése sem elegendő a lakáshiány enyhítésére, mert az újonnan épített házak emelésének nagy költségét csak a mai viszonyokhoz mért házbérekkel lehet fedezni. A háztulajdonosok nem kívánják a házbérek hirtelen, minden átmenet nélkül való felszabadítását, amint hogy jelentősebb változás átmenetet igényel.

nyel. De kívánják azt, hogy a nagyobb, több szobás lakásokra nézve a háztulajdonosoknak bizonyos jogok adassanak, amelyekkel a lakókra is előnyösebb helyzet teremthessék meg, hogy a lakásluxus véget érjen. Anomália ugyan is az, ha alig néhány tagból álló családok öt-hat, vagy még több szobás lakást laknak, azért mert oly kevés házbért fizetnek, hogy ezt a luxust még a szerényebb viszonyok között élő ember is megengedheti magának. Ha ezeknek a nagy lakásoknak az ára a mai viszonyokhoz lenne szabva, akkor az ilyen család megelégednék talán két szobával és a lakás többi részéből egy másik családnak lehetne lakást átalakítani.

Nem vagyunk hivatottak, hogy a hatóságok lépten-nyomon beleavatkozzanak a polgárok magánéletébe. Az egyéni szabadságot helyre kell állítani minden téren, főleg pedig a családi tűzhely körül. A hosszú háboru miatt nélkülözött békének legyen végre egyik legláthatóbb jele az otthonnak senki által meg nem bolygatható szentsége. Azért nem is hatóságilag, lakáskataszterek útján kell erőszakos megoldással kísérletez-

a lakás-kérdés körül. Mint minden természetes bajnak, ennek a kérdésnek is természetes uton kell gyógyulást keresni.

Visszatérve az Aradon tervezett köztisztviselő és munkásházákra, mindenestre örvendetes kezdeményezésnek tartjuk a tervbevetett tömeges házépítéseket, de emlékeztetünkben van még az a nagyarányú házépítési terv, amelynek élén egykor Szakolczay Lajos volt aradi törvényszéki elnök állott, aki részint Aradon, részint a kládovai völgyben szándékozott nagyméretű tisztviselőtelepet létesíteni. Az építkezési krízis már megkezdődött akkor és anyagi nehézségek állottak útjába a terv keresztülvitelének. Hogy az építkezés terén azóta mi történt, hogy az építkezés mi csoda igényeket involvál, azt részletezni felesleges. Ahhoz a szép tervhez, amely most Aradon tetten ölteni készült, őszinte szívből kívánunk megfelelő anyagi eszközöket mindenkinek, köztük, akik ma ezeknek az anyagi eszközöknek előteremtését a legnehezebb feladatok közé számítják.

Egy síremlék a Vebi Sidará-ban.

Irtá: Königsseg Lajos gróf.

(Folyt. és vége következik.)

Ezelőtt négy évvel, éppen idáig haladtunk a vasutépítési munkálatokkal, ahol ma éjszakázunk. Itt, az önök előtt elterülő völgyben — és a Vebi Sidará-ra mutat — állt a sátor tábor, — melyben nyolc mérnök, nyolcvan, — nagyobb részt görög és olasz — vasuti munkás és hatvan darab galla askari katona lakott. Az idáig lerakott sín dupla vágányban végződött és a mellékvágányon állt egy régi kocsi, mely nekem és szolgálomnak lakóhelyül szolgált. Ebben végződött a telefonvonal, mely összekötött az építési központ-tal. Ez a huszonnyolc kilométerre fekvő Tadicsa Malkán volt elhelyezve, hol az építkezés alatt lassan egy egész falu nőtt ki a sivatagból. Az is igaz, hogy annak befejeztével el is tűnt. Egy szombati nap délelőttjén az irodában dolgoztam, — a délutáni kifizetést készítettem elő, midőn szolgálom két szomai főnököt jelentett be. Kedvetlenül mentem ki, mert úgy is tudtam miről van szó és azt is, hogy nem se-

gíthetek rajtok. Ugyanis ösmerni kell a viszonyokat. Ez az óriási sivatag a Tedjuria öböltől egész német kelet afrikáig, számtalan szomai törzs által van lakva. Bármely területen visszük keresztül a vasutvonalat, mindnek seik-je megjelenik és — tulajdonjogára hivatkozva — tiltakozik az építkezés ellen. Ezt én már megszoktam. Beszédjüket nem értem, de legalább megnéztem őket. Mind a ketten teljes díszbe, az az teljesen mez nélkül voltak. Gyönyörűen nőtt, hatalmas szál emberek. Karjukon viziló bőrből készült paizs és kezükben három méter magas lándzsa. Arcszíniük rézvörös, a testök — hadihasan — sárgára festett. A mész-el szökére szívatott hajjukban büszkén viselték a három strucc-tollat, főnöki mivoltuknak látható jelét. Büszke haghordozással beszéltek és nincs az a veszett farkas, aki csunyában nézne az emberre. Bevégezve mondókájukat, köszönés nélkül sarkon fordultak, s nemsokára az első homokbucka eltakarta őket szemünk elől. Embereim annyira megszokták már az ilyen felvonulást, hogy oda sem néztek.

Szombat délután nem dolgoztunk. A heti bért fizettük ki és a munkások nagy része a hat órákor Tadicsa-Malkára menő anyagvonattal oda szokott volt menni, mert ott kényelmesen berendezett „Cafana” és „Salon” állott rendeltetésükre. A munkások hetenként csak egyszer élvezhettek szeszestalt és bizony a „Salon”-ban egy reggel felé nagyon hangos volt az élet. A sivatag eldurvítja a kedélyeket és nem egyszer fordult elő, — különösen kezdetben — hogy midőn a beszesselt vitatkozók argumentumokkal már nem győzték, előrántották a revolvereket, s gyakran emberhalál lett a vita vége. Hogy ez ne fordulhasson elő, szigorú rendeletet bocsájtott ki az igazgatóság, melynek értelmében a telep területére lépni löfegyverrel szigorúan tilos. Ennek a tilalomnak az lett a következménye, hogy — miután mindeniknek a bizalma bennem összpontosult — mielőtt a vonat elindult volna, csapatosan jöttek az én kocsimba, és bőrvüket leoldva, — féltve őrzött — revolverüket letették a rajzasztalom alá. Ezen az emlékezetes napon, a nyolcvan európai

munkás közül, mulatni ment hetven.

A homokbuckák mögé, — mint égő tűzvörös golyó — bukott le a nyugovóra térő nap: még káprázott a szem, a dombláncat tetejét szerelmesen végigsimító sugarak fényétől, midőn hirtelen — átmenet nélkül, — beállt a szürkület és én elindítottam a munkások vonatát. Azután a cantin-ba mentem, mérnökeimmel együtt vacsorázni. Étkezés után még kissé beszélgettünk, megittunk egy-két pohár földizü jeruzsálemi bort, de hiába, ha az embert reggeltől estig az egyenlítő napja süti, alig várja, hogy az ágyba jusson. Megjelent az őrség parancsnoka egy amhara kapitány és leadta — mint szokás volt — a jelentését. Minden rendben van. A tábor, örök gyűrűje veszi körül, s így megilletéstől nem kell tartani. „Jó éjt” kívántunk egymásnak és mentünk ki nyugalomra. Hálókamrámba érkezve felcsengtettem Tadicsa-Malkát, tudakolva, hogy a vonat megérkezett-e? Az igenlő válasza megnyugodva, felakasztottam a kagylót és lefeküdtem. Az ágyam mel szembem levő ablakon kint-

la
d
e

ti
N
ny
mé
a s: i c
han: z
nye: c
mag
pénz
leány
venger

Miké
„Vengerl
mát játsz
tunk arra,
di városi
igazi venge
leg van va
zött, aki
ban. Szöke
Talán egy f
szervedés.
éveit itt élt
ba került. N
barba. Loká
Aztán isme
Most itt var
ban. A kóru
énekel. Marc

A
Felkereste
érdeklődtem
az van írva, ha
érdekes, ha n
Ritta érdekes.

— 1911-ben
szágba. Nem is
hogyan valamikor
En a nővérem es
Moszkvába és n
hány hónapig. Az
kedtem egy színi
azt ajánlotta, hogy
colni és énekelni, mi
nő válhatna belőle
egy idősebb hölgy
egyik moszkvai bar
je volt... Akkor tíz
voltam és fiatalság és a
bölt bennem. Ott marad
ban, amelyikbe a leg
moszkvai urak jártak. Ott
kedtem meg szegény, s
vengerkákkel. Tizenkilence
tak. És, hogy kerékszám leg
én voltam a huszadik. Nővé
közben elutazott. Nem volt p
zem. Ott kellett maradnom. Éjs
kakat mulattam át a lokál füst
levegőjében. Az orosz tiszték bő
kezüek voltak. Szórták a pénzt. A
pezsgő folyt. Zene-szólt. És esté
ről-estére megfujatták a kórust...
Ó, hányszor sirtam hideg, téli na
pokon. Ugy vágytam vissza, Arad
ra, a szüleimhez. De már késő volt.
Hatalmába kerített a szerelem. —

l
v
br
és a
évig

e.
de.
log.
di ujs.
dó jelm.
hékebeli c.
ja ez az.
zési tec.
lettségé.
szik h.
hogy
amily
volt.
kabffy.
állanal
den.
nem
sem r.
meg
r.
m.
s.
tő.

Br
né
tig

R
te
lái
Ist

ele
en:
ngyil-
A gyanu
vnaak is
z igaz
tul, a
s és
mas
ééh
me-

ópa
jár-
Es-
on-
ta-
n

nincs mit tagadni — mégis csak hatott, főleg a színészeken át. Az olcsó áru gyorsan és biztossággal el. Sokat tapsolt a közönség.

(f. t.)

* A színház heti műsora. Kedd: Csábitó. A. bérlet. Szerda: Csábitó. B. bérlet. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek délután: Csárdás királynő. Este: Éj királynője. Bemutató. C. és premier bérlet. Szombaton este: Éj királynője. A. bérlet. Vasárnap d. u.: Rip van Winkle. Vasárnap este: Éj királynője. B. bérlet.

* Drámai újdonság került hétfőn este bemutatóra az aradi városi színházban, melynek vezetését a színház illusztris vendége: Poór Lili játszotta. A csábitó nagyszerű előadását Poór Lili tökéletes művészi játék nagyban emelte és a közönség óhajára a színház igazgatósága kedden és szerdán este is színre tűzte a Csábitót és mind a két este Poór Lili játssza a vezető női szerepet.

* Mérsékelt helyárak mellett kerül színre pénteken délután Horváth Mici és Galetta Ferenc felléptével a Csárdáskirálynő szenzációs operett.

* Az éj királynőjét, a budapesti Renesance színház nagyszerű újdonságát pénteken este mutatja be az aradi színház. A szenzációs darabot szombat és vasárnap este is megismétli a társulat.

* A primadonna utonállója. Az Amerikai Népszava Fellegi Terinek, az amerikai Magyar Színház primadonnájának izgalmas éjszakai kalandjáról ad hírt. A művésznő karácsony hétfőjén a „Bucsukeringő” esti próbájáról jött a Lexington Operából és a Harlemben, amikor a Lenox Avenueről befordult a 115. utcába, elébeugrott egy bandita és revolverrel a tárcája átadására kényszerítette. Minden egy pillanat alatt történt, a támadó már a következő percben el is tűnt. A művésznő rémülten sikoltozni kezdett és az odasiető rendőrök hosszú, revolveres üldözés után megbilincselve vitték be a legközelebbi állomásra az utonállót, akinek Adams volt a neve. Adams azzal védekezett a kihallgatáson, hogy két nap óta nem evett. A pénzzel telt tárcát utközben eldobta és azóta nyoma veszett.

* Steinitzer és Török fényképezési szalonja Bul. Reg. Maria No. 16., a Pannonia szállodával szemben, nyitva van reggel 9 órától (a déli órák alatt is) este fél 7 óráig.

Az új spekulációs törvény ellen

(Értekezlet a Kereskedelmi és Iparkamarában. — Memorandumot készít a Kamara. — Gyűléseket tartanak az aradi kereskedők.)

A spekuláció és a tulhajtott üzletkedés megfékezésére a kormány törvényt kíván életbe léptetni. Ez az új törvénytervezet nemrég került a nyilvánosságra és erről már az Aradi Közlöny is megemlékezett. A törvénytervezet azonban annyira szigorúnak ígérkezik, hogy ha végrehajtására sor kerülne, a tisztességes kereskedelmet is béklyóba szorítaná. Az egész országban most gyűléseket rendeznek az érdekeltek, megvitatják a parlament elé kerülő törvényjavaslatot és a megbeszélések eredményeit közlik a kormánnyal, hogy a kereskedelem megbénításának elejét vegyék.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara tegnap tartott értekezletet a készülő spekulatív törvény ügyében. Az értekezleten, amely zártkörű volt, a kamara tagjain kívül a különböző aradi kereskedőegyesületek elnökei vettek részt. Az elnöki székben Goldschmidt Sándor bankár ült, akinek megnyitóját után Falus Lajos dr.

kamarai titkár ismertette a törvénytervezetet, amelyben Adler Andor, Domán Sándor, Funkelstein József, Zima Tibor és Goldschmidt Sándor szólottak hozzá. A hozzászólók rámutattak arra, hogy mennyire súlyos és veszedelmes meghatározásokat tartalmaz a törvénytervezet és az értekezlet megállapodott abban, hogy a Kamara memorandumot készít, amelynek szövegét néhány nap múlva tartandó újabb értekezletre megvitatás végett előkészítik.

Az értekezleten jelen volt Aradi Kereskedők Köre, Kereskedelmi Tanács (Sfatul Negustoresc) aradi csoportja és a Bánáti Kereskedők Szövetségének képviselői bejelentették, hogy a hatóságoknál gyűlésekre kérnek engedélyeket, hogy mint az ország többi városaiban, Aradon is a nyilvánosság előtt és az összes kereskedők bevonásával tárgyalják meg a készülő törvényjavaslatot

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Január 15.) Dollár 182, márka 0.02.10, szokol 5.15, dinár 1.85, francia frank 12.55, magyar kor. 0.06.80. **Kifizetések:** Budapest 15, Bécs 3.80, Berlin 0.01.70, Prága 5.35.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Január 15.) **Kifizetések:** Páris 1252, London 842, Newyork 182, Milano 8.98, Zürich 34.25, Prága 518, Bécs 0.0026.75, Berlin 0.0175, Budapest 0.06.75. **Valuták:** Márka 220—221, léva 123—125, angol font 835—840, francia frank 12.55—12.60, svájci frank 33—34, lira 8.85—8.90, drachma 2.10—2.20, dinár 198—205, dollár 182—182.50, Napoleon 630—635, osztrák korona 0.0027—28, magyar korona 0.0725—750, szokol 5.10—5.15, lengyel márka 0.01—1.10.

Zürichi nyitás. (Január 15.) Berlin 004.8750, Newyork 53050, London 2480, Páris 3660, Prága

1520, Budapest 002050, Belgrád 530, Varsó 0026250, Bécs 00075. bélyegzett 00076.

Zürichi zárlat. (Január 15.) Berlin 0.04304, Newyork 531, London 2492, Páris 36.40, Milano 26.30, Prága 12.50, Budapest 0.2050, Belgrád 5.30, Bucuresti 300, Varsó 0.02250, Bécs 0.0075, lebélyegzett 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzésel. (Január 15.) Napoleon 9900, angol font 12300—12600, dollár 2625—2700, francia frank 182—192, lira 129—135, márka 0.24—0.32, osztrák korona 0.03.70 3.90, lei 14.50—15.50, szokol 75-79 svájci frank 4.95—5.15, dinár 26.75—28.75, lengyel márka 0.12.50—13.50, hollandi forint 1040—1075.

Bécsi hivatalos zárlat. (Január 15.) Prága 20.10, Belgrád 700, Budapest 27, Varsó 3.15, Milano 3490, London 330000, Newyork 70.575, Páris 4890, Zürich 13.300, Berlin 6.05, Amszterdam 27.960.

Budapesti értéktőzsde nyitás. (Január 15.) Salgó 57500, Rima 12550, Kőszén 127000, Államvasut 32500, Cukor 390000, Ganz 1325000.

Budapesti értéktőzsdezárlat. (Január 15.) Magyar Hítel 2825, Salgó 54000, Rima 12400, Délivas ut 8900, Államvasut 32250, Kohó 52000, Atlantika 5450, Ganz 1.300000, Kőszén 124500, Papír 3500, Szlavonia 4300, Földhítel 3400, Viktória 40000, Kereskedelmi bank 290000, Boocsini 8400, Urikány 82000, Láng 32000, Lip-ták 4025, Schlick 9800, Brassói 34500, Zabolai 14500, Baróti 3250, Cukor 390000, Klotild 9100.

Az ARADI KERESKEDŐK takarékszövetkezetének 15-ik évtársulatának törzsbetétel január 15-től kezdve fizetendő. Minden törzsbetét után 260 lei tőke és 36 lei kamatrészesedés fizetendő vissza, a megelőző évtársulat 30 lei kamatrészesedésével szemben.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

főnök

Cenzurat:

Dr. V. MARCOVICI

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Értesítés.

„A Borosjenő és Vidékének Gazdasági és Hitelszövetkezetének felszámolói értesítik az üzletrészeseket, hogy üzletrészeik értékét a „Körösvölgyi Takarékpénztár r.-t.”-nél Ineun (Borosjenő) és Aradon felvehetik. 215

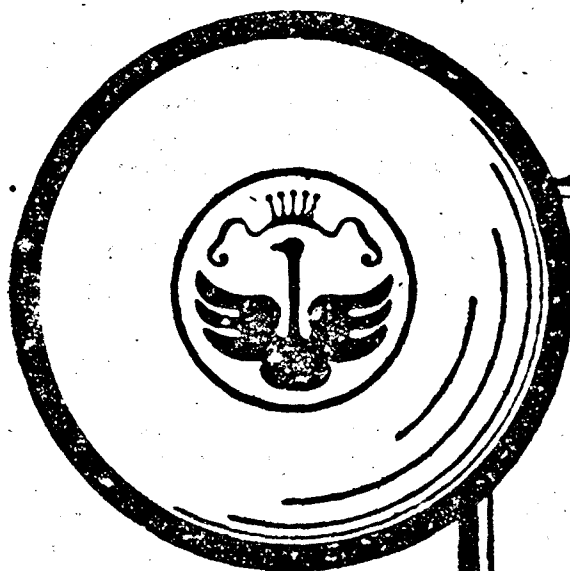
Felhívás.

Egyik ügyfelem Redes György Str. Sárbeasca (B. Koszoru-utca) 1. szám alatti üzletét megvenni szándékozik, felhívom az esetleges hitelezőket, hogy követelésüket nálam 3 napon belül jelentésük be, ellenesetben azt figyelme nem veszem.

Arad, 1923. január 15.

Dr. Büns Károly

ügyvéd, Bul. Reg. Ferd. 4.

ELIDA
pipeleszappan
azoknak, kik a
minőségre sokat
tartanak.

Vezérképviselő: Barthmes Viktor, Arad,
Strada Alexandri 3. :: Telefon 208. és 716.

